

Svar på socialdemokratiska fullmäktigegruppens och 6 andra ledamöters motion: Kartläggning av behovet av invånarlokal

VD/9575/00.02.00.03/2022

RÅ/JP/JT/AP/EA

Socialdemokratiska fullmäktigegruppen och 6 andra ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

”De avgiftsfria invånarlokalerna är mötesplatser som invånarna har fri tillgång till. De är öppna från morgon till kväll beroende på vad invånarna har beslutat om. De förvaltas av invånarna med hjälp av föreningar som är verksamma i respektive område. Erfarenheter runtom i landet visar att invånarlokalerna är viktiga platser som förebygger och avlägsnar ensamhet och med tanke på upplevelserna av rotlöshet. Dessa har i sin tur en nära koppling till sjuklighet och marginaliseringsutveckling.

För närvarande har staden ett stort antal invånarlokal, men de fungerar inte på invånarnas villkor utan används i första hand till annat än invånarnas ändamål. Om invånarnas verksamhet är underordnad någon annan verksamhet hämmas invånarnas fria verksamhet. Det här orsakar att målen om delaktighet och likabehandling som staden ställt upp i sina handlingar inte nås.

Socialdemokraternas fullmäktigegrupp förslår följande åtgärder för att utveckla invånarlokalernas verksamhet: Man gör en kartläggning av de invånarlokal som används. Av kartläggningen ska framgå antalet invånarlokal, vem som använder lokalerna och en konsekvensanalys av hur väl stadens fastställda mål i fråga om delaktighet och likabehandling nås när det gäller invånarlokalerna.

Man utarbetar en plan för utvecklingen av invånarlokalerna och verksamheten. Vi som lämnat in motionen uppfattar invånarlokalen som en lokal där invånarna och deras föreningar planerar hur lokalerna ska användas och ser till att lokalerna används jämnt mellan olika invånargrupper. Målet bör vara att invånarlokalerna både nu och i framtiden verkligen används av invånarna.

Vi föreslår att en plan ska göras upp för utvecklingen av invånarlokalernas verksamhet. I planen ska bland annat följande olika verksamhetsformer beaktas:

- Invånarlokalerna är mötesplatser för människor i olika livssituationer, där föreningarna kan ordna evenemang som alla lokalanvändare kan delta i.
- Alla kan gå till invånarlokalerna.
- I lokalen kan någon invånargrupp eller förening driva ett kafé.
- I invånarlokalen får deltagaren / den som kommer på kaffe kamratstöd utan att det specifikt har ordnats.
- Det väsentliga är att staden i form av invånarlokal/mötesplatser erbjuder avgiftsfria lokaler för verksamheten, och att organisationer eller aktörsgrupper verksamma i området kartlägger behov och intressen hos invånare i olika åldrar. Utifrån dessa inbjuds intresserade invånare till att planera och genomföra verksamheten och utveckla gemensamma spelregler för mötesplatsen.
- Staden kan understödja föreningarnas verksamhet också genom att bevilja verksamhetsunderstöd.
- Nätverket av invånarlokal som framställs ska vara tillräckligt tätt så att alla invånare har möjlighet att gå till en invånarlocal utan större ansträngning.”

Stadsfullmäktige 22.8.2022 § 19

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Verksamhetsområdet för stadskultur och välfärd konstaterar följande som sitt svar:

I en fullmäktigemotion som inlämnats av den socialdemokratiska fullmäktigegruppen och sex andra ledamöter föreslås åtgärder för att utveckla invånarlokalernas verksamhet. De som inlämnat motionen föreslår en kartläggning av antalet invånarlokaler, av vem lokalerna används samt hur delaktighet och likabehandling fullföljs i invånarlokalerna. En annan föreslagen åtgärd är en plan för utveckling av invånarlokalerna och deras verksamhet.

Dokument som styr utvecklingen av invånarlokalerna och nätverket som de bildar är planen för servicenätet på stadsnivå samt kommuninvånarservicens invånarlokalprogram. I invånarlokalprogrammet som godkändes av allmänna sektionen 13.5.2015 § 39 uppsattes som mål att varje storområde senast år 2025 ska ha en lokal som kan användas av invånare och organisationer. Till målet hänvisas också i Vandas plan för servicenätet på stadsnivå för åren 2022–2031, som godkändes av stadsstyrelsen 10.10.2022 § 12. I enlighet med planen för servicenätet ska nya invånarlokaler kunna användas mångsidigt och anpassas till olika målgrupper och verksamhet som sker under olika tider på dygnet. Lokalerna ska lämpa sig för t.ex. organisationernas eget bruk. Till exempel behöver stora grupper av pensionärer stora samlingslokaler, vilka det har varit störst brist på. I planen för servicenätet konstateras allmänt om servicenätet för stadskulturens verksamhetsområde att lokalerna i fortsättningen utvecklas i enlighet med principen om flera användare.

För närvarande har alla storområden i Vanda sammanlagt tio invånarlokaler med undantag av Aviapolis. För underhållet av åtta invånarlokaler svarar kommuninvånarservicens serviceenhet (från och med 1.1.2023 serviceområdet för ungdoms- och samverkansservice / enheten för samverkansservice), och två invånarlokaler underhålls av organisationer genom ett serviceavtal. Järjestörinki ry driver centret för medborgaraktivitet Leinikki i Simonsböle och Marjaverkko ry Rubinens invånarlokal i Kivistö. Genom programmet för positiv särbehandling finansieras dessutom gemensam verksamhet som ordnas på ungdomsgården i Mikkola. I invånarlokaler som upprätthålls av kommuninvånarservicen arbetar sammanlagt nio personer som är fast anställda inom gemenskapsarbetet.

År 2019, dvs. före coronapandemin, hade invånarlokalerna som då upprätthölls av staden (7 st. vid tidpunkten) cirka 66 200 besökare, och år 2022 hade invånarlokalerna som staden upprätthåller cirka 84 000 besökare. I början av 2022 hade verksamheten ännu inte normaliserats efter pandemin. I siffrorna ingår både den öppna invånarlokalverksamhetens besökare och besökare med användningstider. År 2019 hade invånarlokalerna som drivs av organisationer (3 st. vid tidpunkten) på basis av serviceavtal cirka 14 800 besökare. År 2022 hade två av invånarlokalerna som upprätthålls av organisationer cirka 13 500 besökare.

I invånarlokalernas verksamhet förverkligas redan många av de principer och mål som de som lämnat in motionen hänvisar till. Invånarlokalerna är mötesplatser som är öppna för alla stadsbor, fria från diskriminering och verksamheten i dem är avgiftsfri. En del av invånarlokalerna har caféverksamhet och i

vissa ordnas gemensamma måltider. Det viktigaste i verksamheten är att erbjuda besökarna en möjlighet att hitta en trygg gemenskap. Vem som helst i nyktert tillstånd kan komma till invånarlokaler för att tillbringa tid, prata, fråga om råd eller delta i hobby- och rekreationsverksamhet. Utflykter och annan verksamhet ordnas ofta i samarbete med andra aktörer och organisationer i området. Man vill också under de kommande åren utöka och utveckla samarbetet med organisationerna i området.

Invånarlokalernas verksamhet planeras tillsammans med besökarna. Gemensamma kaffestunder samlar nätverkets medlemmar för att tillsammans ta fram idéer för verksamheten och komma överens om saker. De fungerar samtidigt också som ett forum för kontinuerlig utveckling. I invånarlokaler har man också genomfört enkäter som stöd för utvecklingen av verksamheten. Nyligen har man för invånarlokaler tillsammans med besökarna skapat principer för tryggare lokaler. År 2021 började man mäta kundupplevelsen och arbetet har fortsatt i fyra invånarlokaler. Mätningen sker med hjälp av frågestationer som planerats för ändamålet. Besökarna utvärderar fem delområden av kundupplevelsen på en skala med fem steg mellan -2 och +2. Om talet är noll, möter servicenivån förväntningarna. Ett positivt tal visar en upplevelse över förväntan och ett negativt tal visar en upplevelse under förväntan. I enkäten om kundupplevelser står påståendet "jag blev väl bemött" närmast upplevelsen av delaktighet och gemenskap. Av de besökare som svarade på frågorna bedömde 43 % att deras upplevelse var över förväntan i fråga om detta delområde och 45% bedömde att deras upplevelse var på en förväntad nivå.

Utöver verksamhet som ordnas av staden ordnas mycket av verksamheten i invånarlokaler av föreningar och andra aktörer. Även privatpersoner kan reservera lokaler. Användningen av invånarlokaler är avgiftsfri, med undantag för kommersiell verksamhet och företagsverksamhet, privata fester och religiös verksamhet. Ansökan om fasta användningstider i invånarlokaler som upprätthålls av staden ansöks årligen samtidigt som tider i andra lokaler inom staden. Vid beviljandet av användningstider efterföljs användnings- och avgiftsgrunderna för stadens lokaler för fritidsverksamhet, vilka trädde i kraft 1.8.2022. Användnings- och avgiftsgrunderna i fråga om lokaler som förvaltas av stadskulturens verksamhetsområde godkändes i fritidsnämnden 17.8.2021 § 8. Genom enhetliga ansökningstider och -praxis säkerställs att lokalerna kan sökas på lika villkor av olika aktörer och att användningen av lokalerna är jämlik.

Under de senaste åren har man kunnat garantera alla sökande en fast tid i en invånarlokal. Antalet besökare med användningstid i invånarlokaler som staden upprätthåller uppgick till 35 000 under år 2022. Lokalerna är tillgängliga även på kvällar och under helger samt på sommaren. Vid behov får man i invånarlokaler digital rådgivning för att ansöka om användningstid i Timmi-systemet. Utöver ordinarie användningstider kan enskilda tider bokas i lokalerna.

Organisationer och andra aktörer kan också reservera användningstider för sin verksamhet i andra lokaler i staden, såsom skolor och ungdomsgårdar. Staden har också ställt organisationslokaler till vissa organisationers förfogande, där staden helt eller delvis svarar för hyreskostnaderna. Enligt invånarlokalprogrammet som godkändes 2015 kan lokalerna i fortsättningen dock endast anvisas för sådan samhällsligt betydelsefull allmännyttig verksamhet som kompletterar stadens egna tjänster. Organisationer i Vanda kan ansöka om olika understöd för sin verksamhet. Genom verksamhets- och projektunderstöden stöds också verksamhet som bedrivs i invånarlokaler och på andra mötesplatser. Flera organisationer har mötesplatsverksamhet för olika målgrupper även i andra än stadens lokaler.

Invånarlokalernas kostnader består av personalkostnader, interna hyror och bland annat städkostnader. För att invånarlokaler ska kunna hållas öppna på ett säkert sätt ska minst två anställda vara på plats i lokalen. En förlängning av öppettiderna för öppna möten skulle innebära en övergång från det

nuvarande arbetsskiftet till två arbetsskift, dvs. att behovet av extra personal skulle vara betydande. Organisationer och andra aktörer kan redan nu ordna verksamhet i invånarlokaler också kvällstid och under veckoslut. Årskostnaderna för de nuvarande invånarutrymmena varierar beroende på lokalens storlek och användningens karaktär. Till exempel är hyreskostnaderna för invånarlokalen i Björkby (840 m²) över 114 000 euro per år och hyreskostnaderna för Västerkullas invånarlokal för självständig verksamhet (72 m²) är cirka 14 000 euro per år. Öppnandet av en ny invånarlokal förutsätter oftast att lokalen renoveras, och dessutom krävs det engångsinvesteringar i till exempel möbler och AV-utrustning.

Att invånarlokaler är öppna från morgon till kväll på det sätt som beskrivs i motionen och utbyggandet av nätverket av invånarlokaler förutsätter tilläggsresurser för personal och lokaler. Om man vill utöka invånarlokaler eller utöka deras verksamhet, förutsätter det att ärendet förs till budgetberedningen.

Vanda stads mål är användarorienterade, kostnadseffektiva och resurssmarta lokalnät. Stadskultursektorn inledde en utredning av lokalnätet hösten 2022. Fokus i utredningen av lokalnätet ligger på byggnaderna och skicket hos byggnadernas lokaler, samt hur de lämpar sig för den planerade användningen. Utvecklingen av själva verksamheten och dess servicenät sker inom verksamhetsområdena och omfattar bl.a. utvecklingen av samarbetet och lokalernas anpassningsflexibilitet mellan olika aktörer.

Det blir aktuellt att förnya invånarlokalprogrammet och stödmodellen för lokaler som används av organisationer år 2023 och som stöd för arbetet inrättades en politisk arbetsgrupp (Nämnden för stadskultur och välfärd 24.1.2023 § 7). Arbetet inleds med en introduktion i den nuvarande verksamheten och i slutet av våren 2023 presenterar man för arbetsgruppen servicenätverksutredningens beskrivning av servicenätets nuläge. Invånarlokalprogrammet och stödmodellen för organisationer utvecklas aktivt tillsammans med arbetsgruppen för nämnden för stadskultur och välfärd under loppet av år 2023. Då invånarlokalprogrammet uppdateras utreds möjligheterna att inrätta lokaler som invånarna själva förvaltar.

Stadsstyrelsen 27.2.2023 § 31

Förslag av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för stadskultur och välfärd:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge socialdemokratiska fullmäktigegruppen och de 6 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med verksamhetsområdets förslag, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Stadsstyrelsen beslutade att bordlägga ärendet till följande sammanträde.

Stadsstyrelsen 13.3.2023 § 18

Förslag av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för stadskultur och välfärd:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge socialdemokratiska fullmäktigegruppen och de 6 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med verksamhetsrådets förslag, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Behandling:

Under behandlingen av ärendet antecknades att biträdande stadsdirektören för stadskultur och välfärd *kompletterade* sitt förslag enligt följande:

Då invånarlokalprogrammet uppdateras utreds möjligheterna att inrätta lokaler som invånarna själva förvaltar.

Beslut:

Det kompletterade förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 24.4.2023 § 12**Stadsstyrelsens förslag:**

Fullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilaga: Socialdemokratiska fullmäktigegruppens och 6 andra ledamöters undertecknade motion om att kartlägga behovet av invånarlokalerna

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1 Besvärshandling

Närmare information: Riikka Åstrand, biträdande stadsdirektör,
forname.efternamn[at]vantaa.fi